

Uddelt årligt fra 1980

Modersmål-Prisen 1980-2010

Hvem fik prisen og hvorfor?

Modersmål-Prisen gives for klar, udtryksfuld og varieret anvendelse af det danske sprog

1: 1980

TV-journalist (født 1938) POUL THOMSEN

Begrundelse: Han fik prisen som anerkendelse og påskønnelse for sin indsats for det danske sprog gennem en klar, udtryksfuld og varieret fortælleform, der fængslede både børn og voksne, bl.a. i fjernsynsprogrammet 'Dig og dyrene' i Danmarks Radio.

Overrækkelse: 3/5 1980 i Nationalmuseets Festsal ved Modersmål-Selskabets stiftende generalforsamling med tale af Poul Hansen.

Kilde: Sprog & Samfund nr. nr. 2, 2010.

2: 1981

Forligsmand, lektor (1920-2008) METTE KOFOED BJØRNSEN

Begrundelse: Hun fik prisen for sin evne til at formidle vanskelige emner på et letforståeligt dansk. Det skete, da hun som den første nationaløkonom og kvinde blev forligsmand og skabte mæglingsforslag, men samtidig gjorde hun også i bøger, radio og fjernsyn statistik og samfundsøkonomi letforståelig for alle.

Overrækkelse: På et medlemsmøde i Odense i 1981.

Kilde: Meddelt af Gerda Thastum Leffers.

3: 1982

Redaktør (1923-1990) OLUF LAUTH

Begrundelse: Han fik prisen for gennem sit radiobrevprogram 'Nogen at tale med' at henvende sig til alle, men især til dem, der ingen havde at tale med, og som sad i kørestol eller i øvrigt var bevægelseshæmmet ligesom han selv. Han fik prisen for denne særlige evne til kommunikation gennem sit sprog.

Overrækkelse: 2/5 1982 ved selskabets årsmøde på Vrå Højskole.

Kilde: Meddelt af Gerda Thastum Leffers.

4: 1983

Museumsdirektør, mag.art. (1931-1995) ERIK KJERSGAARD

Begrundelse: Han fik prisen for at anvende det danske sprog på en klar, udtryksfuld og varieret måde såvel i tale som i skrift. I sine populære fjernsynsudsendelser om Danmarks historie har han levende og humorfyldt ved hjælp af det talte sprog skabt sammenhæng i strømmen af fjernsynsbilleder.

Overrækkelse: 20/6 1983 på Helsingørteatret i Den gamle By i Århus med tale af Poul Hansen.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 3/1983.

5: 1984

Sognepræst (født 1932) ASGER BAUNSBÆK-JENSEN

Begrundelse: Han fik prisen for i tale og skrift på forbilledlig måde at støtte selskabets bestræbelser på at fremme et klart, udtryksfuldt og varieret sprog. Samtidig har han i talrige foredrag ydet en betydelig indsats for det folkelige fællesskab, som det kommer til udtryk i historien, sproget og den danske sang.

Overrækkelse: 26/4 1984 i Stadsbiblioteket i Lyngby med tale af Poul Hansen.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 2/1984.

Modersmål-Selskabet

Selskabet for bevarelse og udvikling af det danske sprog

6: 1985

Forfatter (født 1929) BENNY ANDERSEN

Begrundelse: Han fik prisen som en sprogets kunstner, hvis digtning rammer en særlig dansk tone af indforstået og underdrevet lune. Ved at bruge, bøje og forny det danske sprog har hans sproglige fantasi gennem børnebøger, dramatik, noveller, digte og sange frydet både unge og ældre i alvor og spøg.

Ovrrækkelse: 20/5 1985 på Stadsbiblioteket i Lyngby med tale af Grethe F. Rostbøll.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 2/1985 og Årbog 1985.

7: 1986

TV-redaktør (født 1942) BIRGIT MEISTER

Begrundelse: Hun fik prisen for at gøre sproget til en velintegreret del af sin fremtræden og for sin forening af professionel dygtighed med eminent sprogbrug såvel forberedt som uforberedt. Ved at gøre det naturlige sprog til en del af præsentationen bliver den interviewede fri og situationen mulighedsrig.

Ovrrækkelse: 13/5 1986 i Stadsbiblioteket i Lyngby med tale af Grethe F. Rostbøll.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 3/1986 og Årbog 1986.

8: 1987

Forfatter (1908-1999) RACHEL RACHLIN

Begrundelse: Hun fik prisen som en mor og bedstemor, der har været en god fortæller for børn og børnebørn. Gennem sin bog '16 år i Sibirien' og sine foredrag har hun vist fortælle talent og sprogsans. Selskabet havde ønsket at belønne det mundtlige sprog og evnen til at fortælle.

Ovrrækkelse: 19/5 1987 i Stadsbiblioteket i Lyngby med tale af Grethe F. Rostbøll.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 3/1987 og Årbog 1987.

9: 1988

(Oprettet 1938) DANMARKS RADIOS PIGEKOR

Begrundelse: Koret blev hædret for sin musikalske formåen i kombination med sproglige færdigheder og samtidig som anerkendelse for korets forvaltning af danske sange og salmer som en del af vor kulturarv.

Ovrrækkelse: 26/4 1988 i Stadsbiblioteket i Lyngby med tale af Grethe F. Rostbøll.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 2/1988 og Årbog 1988.

10: 1989

Dronning (født 1940) MARGRETHE II

Begrundelse: Dronningen fik prisen for sin sproglige omhu og fantasi både i de bundne opgaver med de officielle taler og ved de boglige oversættelser. Opfindsomt og taktfuldt former hun sine nytårstaler på et alment forståeligt dansk, mens hun i oversættelserne mestrer både højtids og hverdagsprog.

Ovrrækkelse: 18/4 1989 på Fredensborg Slot med tale af formand Grethe F. Rostbøll

Kilde: Årbog 1989 (talen til prismodtageren).

11: 1990

Skuespiller (1925-1993) ERIK MØRK

Begrundelse: Han fik prisen for sit talent for gennem sin stemme at kunne forene oplevelse og stemning ved at skabe sammenhæng mellem indhold og form for de største digteres ord. For bedst muligt at kunne arbejde med sprogets og stemmens virkemidler gik han til taleundervisning, indtil han blev 42 år.

Ovrrækkelse: 24/4 1990 i Det Ny Teater i København med tale af Grethe F. Rostbøll.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 2/1990 og Årbog 1990.

12: 1991

Forfatter (1928-2004) PER HØJHOLT

Begrundelse: Han fik prisen for sin evne til bryde nye veje med modersmålet i både digte og tekster. Folkeligt nok mest kendt for sine Gitte-monologer, hvor han formår at udtrykke meget med et ringe ordforråd – en sproglig forenkling, der kræver talent og hårdt arbejde for at skabe udtrykfuldt sprog.

Ovrrækkelse: 7/5 1991 i Stadsbiblioteket i Lyngby med tale af Gerda Thastum Leffers.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 2/1991 og Årbog 1991.

13: 1992

Professor (1928-1994) TAGE KAARSTED

Begrundelse: Han fik prisen for sin velformulerede og dermed letfattelige og klare fremstilling af samtidshistorien. Forskningsresultaterne formidles i et enkelt og smukt dansk, og hans mundtlige form er nuanceret, rolig og distinkt, bl.a. bredt kendt fra kommentarer på valgaftener i radio og fjernsyn.

Ovrrækkelse: 8/5 1992 i H.C. Andersen Nyhavn i København med tale af Gerda Thastum Leffers

Kilde: Sprog & Samfund nr. 2/1992 og Årbog 1991.

14: 1993

Chefredaktør HERBERT PUNDIK (født 1927)

Begrundelse: Han fik prisen for sit levende, præcise og varierede dansk med forståelse for sprogets værdi. Som søn af indvandrere boede han 16 år i Israel, inden han blev chefredaktør i 1970. Som en journalistisk artist og engageret kunstner formår han at gøre beskrivende formulering til fortællende formidling.

Ovrrækkelse: 10/5 1993 i Politikens Hus i København med tale af Gerda Thastum Leffers.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 2/1993.

15: 1994

Generaldirektør for DR HANS JØRGEN JENSEN (født 1931)

Begrundelse: Han fik prisen for siden sin udnævnelse til generaldirektør i 1986 i en årrække at have arbejdet på at forbedre det sproglige niveau i Danmarks Radio. I 1988 fik han formuleret en sprogpolitik og et program for dens gennemførelse med sprogkonsulenter og stemmeundervisning for medarbejderne.

Ovrrækkelse: 18/5 1994 i Radiohuset i København med tale af Gerda Thastum Leffers.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 1-2/1994 og Årbog 1994.

16: 1995

FLENSBORG AVIS (Oprettet 1869)

Begrundelse: Avisen fik prisen for i 125 år at have værnet om det danske sprog i grænselandet. Ved sin oprettelse var det den første danske avis i Flensborg, og selv i svære overlevelsesperioder har avisen trodset økonomisk pres og fastholdt en dominans af dansksproget tekst som led i kampen for danskheden.

Ovrrækkelse: 26/4 1995 i Snapstinget på Christiansborg med tale af Gerda Thastum Leffers.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 2/1995 og Årbog 1995.

17: 1996

Socialrådgiver HANNE REINTOFT (født 1934)

Begrundelse: Hun fik prisen for sin sociale brevkasse i radioen, hvor hun med et tydeligt og letforståeligt sprog besvarede problemfyldte spørgsmål og lovparagraffer med en troværdig stemme, der med sproget som redskab rummede både sjælesorg, finfølelse, ærlighed og indignation over uretfærdigheder.

Ovrrækkelse: 21/5 1996 i Snapstinget på Christiansborg med tale af Gerda Thastum Leffers.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 2/1996 og Årbog 1996.

18: 1997

Sanger NIELS HAUSGAARD (født 1944)

Begrundelse: Han fik prisen for anvendelsen af vendelbomålet i sin scenekunst, som samtidig har øget opmærksomheden omkring de andre danske dialekter. Hertil kom hans talent for gennem en rolig optræden med humor, ironi og sproglige underdrivelser at gøre sit budskab klart og forståeligt for de fleste.

Ovrrækkelse: 14/5 1997 i Snapstinget på Christiansborg med tale af Gerda Thastum Leffers.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 2/1997 og Årbog 1997.

19: 1998

Skuespiller GHITA NØRBY (født 1935)

Begrundelse: Hun fik prisen for som skuespiller at virke som en talestemmens kunstner. Med sproget som redskab giver hun sine tilskuere og tilhørere en rytmisk musikalsk oplevelse, uanset om hun spiller ungpigeroller, Dronning Elizabeth eller Fru Skjern, eller læser op af H.C. Andersens eventyr.

Ovrrækkelse: 15/5 1998 i Snapstinget på Christiansborg med tale af Gerda Thastum Leffers.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 2/1998 og Årbog 1998.

20: 1999

Forfatter FREDERIK DESSAU (født 1927)

Begrundelse: Han fik prisen for sit alsidige forfatterskab, der spænder over teateranmeldelser, erindringsagtige essays og kogebøger, men især for sine montager med almenmenneskelige emner i radioens P1 i perioden 1974-1997, hvor han med stor sprogsans causerede med flittig brug af kulturelle citater.

Ovrrækkelse: 20/5 1999 i Snapstinget på Christiansborg med tale af Gerda Thastum Leffers

Kilde: Sprog & Samfund nr. 2/1999 og Årbog 1999.

21: 2000

Politiker og forfatter NASER KHADER (født 1963)

Begrundelse: Han fik prisen for sit korrekte og levende danske sprog, sit store ordforråd og evnen til at bruge det klart, udtryksfuldt og varieret i skriftlig og mundtlig form – selv om han som indvandrer først kom til Danmark fra Jordan som 11-årig, men nu er integreret gennem bevidst sproglig indlæring.

Ovrrækkelse: 2/10 2000 i Snapstinget på Christiansborg med tale af Claus Tilling.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 4/2000 og Årbog 2000.

22: 2001

Forfatter KLAUS RIFBJERG (født 1931)

Begrundelse: Han fik prisen for lige siden sin debut i 1956 at have vist sans for og glæde ved det danske sprog. Med utrolig flid har han i digte og prosa og i aktuelle kommentarer i aviser, radio og tv demonstreret, hvad vores sprog kan, og han har dermed skabt stolthed over vort fælles modersmål.

Ovrrækkelse: 24/10 2001 i Snapstinget på Christiansborg med tale af Bent Pedersbæk Hansen.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 4/2001 og Årbog 2001.

23: 2002

Tegner og forfatter IB SPANG OLSEN (født 1921)

Begrundelse: Han fik prisen for sit multitalent, som foruden foredrag og egne bøger for store og små også har omfattet illustrationskunst i film, klassiske forfatteres bøger, plakater, julekalender og julemærker. Altid med et nuanceret og udtryksfuldt sprog, fantasifuldt spillende og stilfærdigt engagerende.

Ovrrækkelse: 16/5 2002 i Snapstinget på Christiansborg med tale af Arne J. Hermann.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 2/2002 og Årbog 2002.

24: 2003

Komponist og sangskriver STEFFEN BRANDT (født 1953)

Begrundelse: Han fik prisen efter i mere end 20 år at have digtet og sunget sange på sit danske modersmål. Sprogligt har han provokeret ved at lave poesi med ord som 'parallelparkering' og udtrykke fælles følelser gennem vedkommende tekster som modspil til tidens mange engelsksprogede sange.

Ovrrækkelse: 6/10 2003 i Kompagnisalen i København med tale af Kenn Hansen.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 4/2003.

25: 2004

Professor ERIK HANSEN (født 1931)

Begrundelse: Han fik prisen efter 40 år i sprogets tjeneste som sprogprofessor, lærebogsforfatter, sprognævnformand og flittig og velformuleret formidler af viden om sproget gennem aviser (Magister Stygotius), radioens 'Sprogminuttet', sprog brev til DR-ansatte – altid med belæring og sprogfryd.

Ovrrækkelse: 27/11 2004 i Landstingssalen på Christiansborg med tale af Claus Tilling.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 4/2004.

26: 2005

Præst og forfatter JOHANNES MØLLEHAVE (født 1937)

Begrundelse: Han fik prisen for sin livslange leg med modersmålet, hvor han har jongleret med sproget inden for alle genrer, fra filosofiske bøger, prædikener, bibelske gendigtninger, erindringer, romaner og børnebøger til viser og revyer i tv og radio samt bidrag til samtalebøger – altid vidende og humoristisk.

Overrækkelse: 29/11 2005 i Amdsrådsforeningens lokaler i København med tale af Bent Pedersbæk Hansen.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 4/2005.

27: 2006

Forsker og læge PETER LUND MADSEN (født 1960)

Begrundelse: Han fik prisen for som hjerneforsker at formidle kompliceret videnskabsstof på dansk sideordnet med engelsk. Samtidig har han gennem kultiveret optræden som Hjerne-Madsen givet emnet en populær behandling i foredrag i medierne og i sceneopstillinger samt gennem hjernesange på cd.

Overrækkelse: 28/9 2006 i Haderup-auditoriet i Panum Institutet i København med tale af Bent Pedersbæk.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 4/2006.

28: 2007

Tegner og forfatter NIKOLINE WERDELIN (født 1960)

Begrundelse: Hun fik prisen for sin evne til at fange tidens sprog først gennem tegneserier i dagspressen og ugepressen og senere i en række dramatiske skuespil. Hendes multitalent spænder over tekstforfatter og tegner til iscenesætter og brevkasseredaktør, men altid med sans for sprog som kommunikationsmiddel.

Overrækkelse: 25/9 2007 i Teatermuseet i Hofteatret i København med tale af Bent Pedersbæk Hansen.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 4/2007.

29: 2008

Chefredaktør ANNE KNUDSEN (født 1948)

Begrundelse: Hun fik prisen for som chefredaktør for Weekendavisen at have vist sin mangesidige brug af sproget, og samtidig har hun demonstreret sin respekt for det korrekte sprog ved nederst på hver side at navngive sidens korrekturansvarlige. Hendes forfatterskab spænder lige fra kogebøger til debatbøger.

Overrækkelse: 23/9 2008 i Nordatlantens Brygge i København med tale af Bent Pedersbæk Hansen.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 3/2008.

30: 2009

Professor JØRN LUND (født 1946)

Begrundelse: Han fik prisen for en mangeårig indsats i sprogets og kulturens tjeneste bl.a. som professor ved Lærerhøjskolen, chefredaktør for Encyklopædien, direktør for Sprog og Litteraturselskabet, forfatter til talrige bøger og klummer samt formand for mange officielle sprog og litteraturudvalg.

Overrækkelse: 8/9 2009 i Det Gl. Radiohus i København (nu Musikkonservatorium) med tale af Claus Tilling.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 3/2009.

31: 2010

Skuespiller SUSSE WOLD (født 1938)

Begrundelse: Hun fik prisen for sin fornemme sprogbehandling i et stort galleri af roller inden for teater, radio, tv og film. Som en sprogkunstner og sproglig rollemodel har hun tolket både Karen Blixen og H.C. Andersen, og senest har hun i erindringsbogen 'Fremkaldt' også vist sine sproglige evner som forfatter.

Overrækkelse: 1/9 2010 i Jytte Abildstrøms Teater Riddersalen med tale af Jørgen Chr. Wind Nielsen.

Kilde: Sprog & Samfund nr. 3/2010 og Årbog 2010.